МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет податкової справи, обліку та аудиту
Кафедра адміністрування податків

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: «Податкове консультування із застосуванням спрощеної системи оподаткування, обліку і звітності фізичним особам-підприємцям»

Здобувач вищої освіти II курсу,
групи ОМПз-23-1,
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»,
ОПП «Податкове консультування» — (підпис) — Жайворонок Альона Олександрівна

Науковий керівник — (підпис) — Скоромцова Тетяна Олександрівна, к.е.н., доцент

Керівник освітньо-професійної програми — електронний підпис — (підпис) — Ізмайлов Ярослав Олексійович, д.е.н., професор

Допущено до захисту за рішенням кафедри адміністрування податків, протокол від «24» 01 2025 № 9

Завідувач кафедри адміністрування податків — (підпис) — Іванишина О.С., к.е.н., доцент

Ірпінь – 2025

Реєстрація № 3 20.01.2025 _____
(дата) (підпис відповідальної особи)

Результати перевірки до захисту 26.12.2024 _____
(до захисту, на доопрацювання) (дата) (підпис

Результат захисту _____ 80/B/4 05.02.2025 _____
(оцінка) (дата) (підпис)

Голова комісії: _____ Л.М. Кашпур
(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії: _____ Я.О. Ізмайлов
(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ О.С. Іванишина
(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ Т.В. Тучак
(підпис) (ініціали, прізвище)

Секретар комісії: _____ М.В. Яруш

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.П.: керівника, голови комісії членів комісії, секретаря, (підписи)
ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ КЕРІВНИКОМ ТА РЕЦЕНЗЕНТОМ				
1.Зміст випускної роботи (якість теоретичного матеріалу, його зв'язок з практичним, вміння представляти матеріал в логічній послідовності, наявність висновків та пропозицій)	від 0 до 30	25		
2.Дотримання вимог щодо оформлення	від 0 до 10	8		
3.Вчасне виконання роботи на всіх етапах у встановлені кафедрою терміни	від 0 до 5	3		
4. Рецензент	від 0 до 5	4		
РАЗОМ БАЛІВ*	**від 0 до 50**	40		
ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1.Доповідь	від 0 до 10	9		Кашпур Л.М.
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 5	4		
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 25	20		Ізмайлов Я.О. електронний підпис Іванишина О.С.
5. Апробація (участь у конференціях)	від 0 до 10	7		Тучак Т.В.
РАЗОМ БАЛІВ	**від 0 до 50**	40		Яруш М.В.
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	**від 0 до 100**	80		

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
80	B	4 (добре)	05.02.2025	Кашпур Л.М. Ізмайлов Я.О. електронний підпис Іванишина О.С. Тучак Т.В. Яруш М.В.

ПРАВИЛА ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНОК ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	D	3 (задовільно)
50-59	E	
35-49	FX	2 (незадовільно)

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет податкової справи, обліку та аудиту
Кафедра адміністрування податків
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Затверджую
Завідувач кафедри
_____ Іванишина О.С.
«12» 12 2023

Завдання на кваліфікаційну роботу
здобувача вищої освіти

Жайворонок Альона Олександрівна

1. Тема кваліфікаційної роботи: «Податкове консультування із застосуванням спрощеної системи оподаткування, обліку і звітності фізичним особам-підприємцям»

2. Затверджена наказом ректора від 20.12.2023 № 1700, з внесенням змін наказом від 10.10.2024 № 1517.

3. Строк здачі закінченої роботи – 23.12.2024

4. Цільова установка

Метою дипломної роботи є дослідження організаційних та практичних засад податкового консультування та визначення напрямків удосконалення процесу податкового консультування для фізичних осіб-підприємців з питань спрощеної системи оподаткування, обліку і звітності.

Об'єктом дослідження виступаєпроцес податкового консультування фізичнихосіб-підприємцівподатковим и радниками з питань нарахування та сплати єдиного податку.

Предметом дослідження єсукупністьтеоретичних та організаційно-практичнихзасад податкового консультуванняфізичнихосіб-підприємців в частині сплати єдиного податку.

Вихідні дані до роботи сучасні наукові праці українських, зарубіжних науковців, статті в періодичних виданнях з проблематики податкового консультування із застосуванням спрощеної системи оподаткування, обліку і звітності фізичним особам-підприємцям.

5. Перелік графічного матеріалу – на50сторінкахдрукованого тексту, у тому числі 6 таблиць, 10 рисунків, список використаних джерел з 33 найменувань та 3 додатка..

6. Зміст кваліфікаційної роботи (перелік питань за кожним розділо

Розділ 1. Теоретичні основи податкового консультування

1.1. Суть, значення та функції податкового консультування для під

1.2. Нормативно-правове регулювання діяльності фізичних осіб-підприємців в У

1.3.Особливості спрощеної системи оподаткування, обліку і звітності для осіб-підприємців

Розділ 2. Організаційні та практичні засади податкового консультування ФОП платників єдиного податку

2.1. Організація обліку і звітності для ФОП на спрощеній системі

2.2. Практичні засади надання консультацій ФОП платникам єдиного податку

2.3. Податкове консультування з питань сплати єдиного податку ФОП

Розділ 3. Проблеми у діяльності податкових консультантів та рекомендації вирішення

3.1. Аналіз проблем податкового консультування у сучасних умовах

3.2. Рекомендації з удосконалення податкового консультування

7. Календарний план виконання роботи

№ п/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапі	
		За планом	Фа
1.	Вибір теми кваліфікаційної роботи та написання заяви на її затвердження	11.11.23	11
2.	Отримання завдання наукового керівника для виконання кваліфікаційної роботи	22.12.23	22
3.	Узгодження плану кваліфікаційної роботи з керівником	01.03.24	01
4.	Підготовка I розділу дипломної роботи та подання її керівнику	20.05.24	20
5.	Підготовка II розділу дипломної роботи та подання її керівнику	02.09.24	02
6.	Підготовка III розділу дипломної роботи та подання її керівнику	25.11.24	25
7.	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень наукового керівника	23.12.24	23
8.	Отримання відгуку наукового керівника	26.12.24	26
9.	Перевірка роботи в системі антиплагіат	08-09.01.25	08-0
10.	Отримання зовнішньої рецензії	15.01.25	15
11.	Отримання допуску зав.кафедри до захисту	17.01.25	17
12.	Попередній захист роботи	20-21.01.25	20-2
13.	Захист дипломної роботи	05-06.02.25	05-0

Дата видачі завдання «__22__»_грудня_ 2023

8. Керівник кваліфікаційної роботи _____ Скоромцова
(підпис) (прізвище, ініціа

9. Керівник освітньо-професійної програми електронний підпис Ізмайлов Я
(підпис) (прізвище, ініціа

10. Завдання до виконання отримав здобувач вищої освіти _____ Жайворонок

АНОТАЦІЯ

«Податкове консультування із застосуванням спрощеної системи оподаткування, обліку і звітності фізичним особам-підприємцям»

Мета роботи –є дослідження організаційних та практичних засад податкового консультування та визначення напрямків удосконалення процесу податкового консультування для фізичних осіб-підприємців з питань спрощеної системи оподаткування, обліку і звітності.

*Завданнями роботи є:*визначення суті, значення та функції податкового консультування для підприємців;вивчення нормативно-правове регулювання діяльності фізичних осіб-підприємців в Україні;узагальнення особливостей спрощеної системи оподаткування, обліку і звітності для фізичних осіб-підприємців;розгляд організації обліку і звітності для ФОП на спрощеній системі удосконалено;вивчення практичних засад надання консультацій ФОП платникам єдиного податку;здійснення аналізу практичних кейсів щодо податкового консультування з питань сплати єдиного податку ФОП;визначення проблем податкового консультування у сучасних умовах на надання рекомендацій щодо їх усунення.

*Предметом дослідження є*сукупністьтеоретичних та організаційно-практичнихзасад податкового консультуванняфізичнихосіб-підприємців в частині сплати єдиного податку.

*Об'єктом дослідження*процес податкового консультування фізичнихосіб-підприємцівподатковим и радниками з питань нарахування та сплати єдиного податку.

За результатами дослідження сформульовані рекомендації щодо покращення практики податкового консультування в Україні.

Одержані результати можуть бути використаніяк база для проведенняподальших науковихдосліджень;упрактичнійдіяльностіфізичнихосіб-підприємцівіподаткових консультантів; під час викладання навчального курсу «Організація і методика податкового консультування».

*Дипломна робота містить*50сторінокдрукованого тексту, у тому числі 6 таблиць, 10 рисунків, список використаних джерел з 33 найменувань та 3 додатка.

Ключові слова: податкове консультування, консультант з податків і зборів; фізичні особи – підприємці; єдиний податок; спрощена система оподаткування, обліку і звітності.

Рік виконання дипломної роботи – 2024.

Рік захисту роботи – 2025.

ANNOTATION

«Tax consulting using the simplified system of taxation, accounting and reporting for individual entrepreneurs»

The purpose of the work is to study the organisational and practical principles of tax consulting and to identify areas for improving the process of tax consulting for individual entrepreneurs on the simplified taxation, accounting and reporting system.

The objectives of the study are: to define the essence, significance and functions of tax consulting for entrepreneurs; to study the legal and regulatory framework for the activities of individual entrepreneurs in Ukraine; to summarize the features of the simplified system of taxation, accounting and reporting for individual entrepreneurs; to consider the organisation of accounting and reporting for individual entrepreneurs under the simplified system in an improved manner; to study the practical principles of providing advice to individual entrepreneurs on the single tax; to analyse practical cases on tax consulting on the payment of the single tax.

The object of the study is the process of tax consulting of individual entrepreneurs by tax and advisers on the calculation and payment of the single tax.

Based on the results of the study, the author formulated recommendations for improving the practice of tax consulting in Ukraine.

The obtained results can be used as a basis for further scientific research; in the practical activities of individual entrepreneurs and tax advisers; in teaching the course 'Organisation and Methodology of Tax Consulting'.

The thesis consists of 50 pages of printed text, including 6 tables, 10 figures, a list of references of 33 titles and 3 appendices.

Keywords: tax consulting, consultant on taxes and fees; individual entrepreneurs; single tax; simplified system of taxation, accounting and reporting.

Year of completion of the thesis - 2024.

Year of thesis defence - 2025.

ЗМІСТ

Вступ

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПОДАТКОВОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ

1.1. Суть, значення та функції податкового консультування для підприємців

1.2. Нормативно-правове регулювання діяльності фізичних осіб-підприємців в Україні

1.3. Особливості спрощеної системи оподаткування, обліку і звітності для фізичних осіб-підприємців

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ ПОДАТКОВОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ ФОП - ПЛАТНИКІВ ЄДИНОГО ПОДАТКУ

2.1. Організація обліку і звітності для ФОП на спрощеній системі

2.2. Практичні засади надання консультацій ФОП платникам єдиного податку

2.3. Податкове консультування з питань сплати єдиного податку ФОП

РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ У ДІЯЛЬНОСТІ ПОДАТКОВИХ КОНСУЛЬТАНТІВ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЇХ ВИРІШЕННЯ

3.1. Аналіз проблем податкового консультування у сучасних умовах

3.2. Рекомендації з удосконалення податкового консультування

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

ВСТУП

Актуальність дослідження. Ведення бізнесу фізичними особами - підприємцями є поширеною практикою у багатьох країнах світу. В Україні найбільш привабливими видами діяльності для ФОП є: роздрібна й оптова торгівля; ремонт автотранспортних засобів, інформація та телекомунікації. Підприємці виконують важливу соціально-економічну функцію, забезпечуючи зайнятість населення та сприяючи наповненню дохідної частини бюджетів і позабюджетних фондів.

Однак, наразі в Україні спостерігається досить низький рівень податкової культури, нерозуміння окремих положень і норм законодавства та неоднозначне їх тлумачення як платниками податків, так і контролюючими органами, що призводить до виникнення конфліктних ситуацій. У зв'язку з цим все більшої популярності набуває професія податкового консультанта, оскільки він не тільки допомагає вирішувати податкові питання, а й може виступати посередником між державою та платниками податків.

Важливим є дослідження податкового консультування ФОП для вирішення питань щодо альтернативних підходів до вибору системи оподаткування ФОП.

Мета кваліфікаційної роботи – дослідження організаційних та практичних засад податкового консультування удосконалення процесу податкового консультування для фізичних осіб-підприємців з питань спрощеної системи оподаткування, обліку і звітності.

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність постановки і вирішення наступних завдань:

-визначено суть, значення та функції податкового консультування для підприємців;

-вивчено нормативно-правове регулювання діяльності фізичних осіб-підприємців в Україні;

-узагальнено особливості спрощеної системи оподаткування, обліку і звітності для фізичних осіб-підприємців;

-розглянуто організацію обліку і звітності для ФОП на спрощеній системі удосконалено;

-вивчено практичні засади надання консультацій ФОП платникам єдиного податку;

-здійснено аналіз практичних кейсів щодо податкового консультування з питань сплати єдиного податку ФОП;

-визначено проблеми податкового консультування у сучасних умовах;

-запропоновано рекомендації з удосконалення податкового консультування.

Об'єкт дослідження – процес податкового консультування фізичних осіб-підприємців податковим и радниками з питань нарахування та сплати єдиного податку.

Предмет дослідження – сукупність теоретичних та організаційно-практичних засад податкового консультування фізичних осіб-підприємців в частині сплати єдиного податку.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети та вирішення завдань дослідження використані наступні загальнонаукові і спеціальні методи.

Інформаційною базою дослідження є законодавчо-нормативні акти, наукові періодичні видання, монографії, матеріали науково-практичних конференцій, Інтернет-ресурси, дані бухгалтерського обліку і податкової звітності ФОП.

Практичне значення одержаних результатів. Результати кваліфікаційної роботи можуть бути використані підчас проведення наукових досліджень, у практичній діяльності фізичних осіб-підприємців і податкових консультантів

Структура, зміст та обсяг кваліфікаційної магістерської роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів,висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст кваліфікаційної роботи розміщено на 50 сторінках друкованого тексту, у тому числі 6 таблиць, 10 рисунків та 3 додатка.

РОЗДІЛ 1.
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПОДАТКОВОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ

1.1.Суть, значення та функції податкового консультування для підприємців

Сучасні дослідники теоретичних й практичних аспектів податкового консультування багато уваги приділяють вивченню його сутності, мети, ролі та завдань. Сутність податкового консультування полягає у наданні замовникам – суб'єктам господарювання та фізичним особам послуг щодо роз'яснень порядку застосування норм податкового законодавства, впливу оподаткування на фінансові показники, ведення бухгалтерського обліку, складання первинної документації, фінансової та податкової звітності тощо.

Як вказує Бречко О., «якщо робити дослівний переклад з латинської мови, консультування трактується як «нарада» або «надання порад» (consultans – дослівно це радник)» [1].

Виділяють два ключових підходи до сутності поняття «консультування»:

Перший розглядає консультування як процес. Зокрема Арлена Скотт тлумачить «консультування як різновид форми надання допомоги по відношенню змісту, процесу рішення або побудови завдання (або ряду завдань), при якій консультант не виконує задачу самостійно, а лише надає допомогу щодо її виконання» [23].

Другий підхід розглядає консультування як результат, самостійні професійні послуги і робить акцент на вимогах, яким ці послуги повинні відповідати. В контексті цього, Ларрі Грейнер зазначає, що «управлінське консультування є набором послуг, що надаються спеціально навченими з відповідною кваліфікацією особами, які в об'єктивній та незалежній манері допомагають клієнту виявити і проаналізувати проблеми даної організації і рекомендують вирішення цих проблем, а також, при необхідності, надають допомогу в реалізації запропонованих рішень» [3].

Узагальнюючий підхід до сутності податкового консультування наводить Ф. Гудков розглядаючи його «як процес надання особам, які є платниками податків і зборів консультаційних, інформаційних, представницьких послуг з питань обчислення та сплати податків і зборів встановлених податковим законодавством; представлення форм податкової звітності; захисту прав та інтересів платників податків та зборів, що визначаються законодавством (послуг щодо податкового консультування)» [5].

Отже, враховуючи вищенаведені визначення сутності податкового консультування можемо стверджувати , що суть податкового консультування полягає у наданні фізичним особам - підприємцям послуг правильності нарахування сплати податків, податкового планування, бюджетування податкових платежів задля зменшення податкового навантаження та підвищення ефективності бізнесу (рис.1.1).

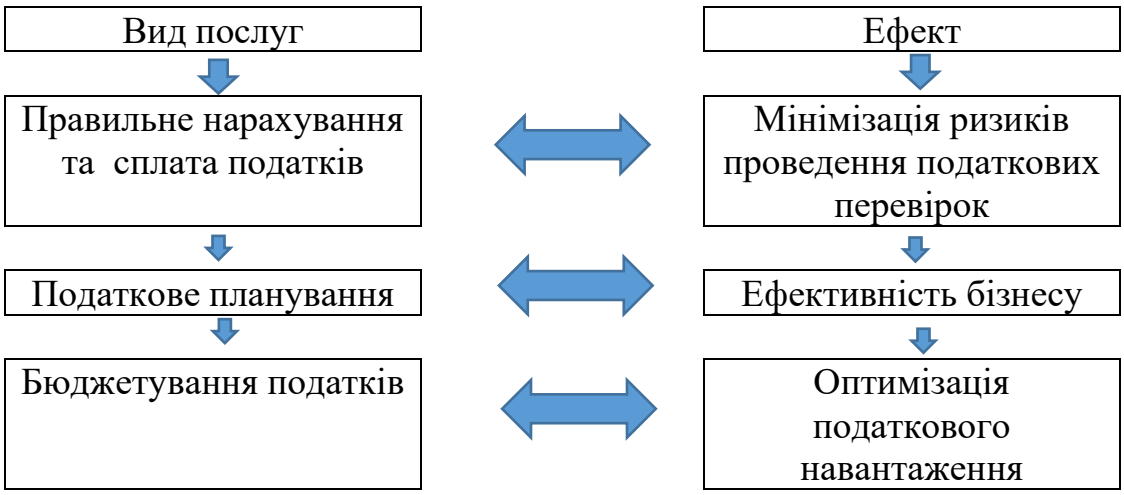

Рис .1.1. Ефективність податкового консультування *

*складено автором

Варто зазначити, що сьогодні в послугах податкових консультантів мають потребу усі платники податків, але на наше переконання, в першу чергу така необхідність виникає у фізичних осіб, які лише тільки хочуть почати , або вже нещодавно розпочали свою підприємницьку діяльність, тобто стартапам. Оскільки саме податкові консультанти можуть надати фахові податкові консультації – починаючи від порад та запропонувати великий спектор послуг, який податкові консультанти органів ДПС не мають можливості

запропонувати, так як їх консультації несуть виключно роз'яснювальний характер.

До основних функції податкового консультування можемо віднести наступні: аналітичну, інформаційну, планувальну, контрольну, представницьку.

1.Аналітична функція.

Аналітична функція податкового консультанта є однією з ключових у його професійній діяльності. Ця функцію включає складові, а саме збір, аналіз, інтерпретація та надання рекомендацій на основі фінансової, правової та економічної інформації, пов'язаної із оподаткуванням. Основні аспекти цієї функції визначені на рис.1.2.

Рис.1.2. Складові аналітичної функції податкового консультанта *

*складено автором

2.Інформаційна функція проявляється через надання клієнту інформації щодо змін податкового законодавства, що дасть можливість запобігти помилкам у веденні бізнесу та оптимізації витрат, зокрема і через використання новітніх інформаційних технологій.

3.Планувальна функція – функція, зміст якої є полягає у розробці ефективних стратегій управління податковим навантаженням для клієнта, дотримуючись законодавства та знижуючи податкові ризики.

4.Контрольна функція. До складових можна включити:

- аудит податкових розрахунків - перевірка правильності нарахування податкових зобов'язань, таких як ПДВ, податок на прибуток, податок на доходи фізичних осіб тощо;

- контроль за своєчасним поданням декларацій та здійснення податкових платежів, щоб уникнути штрафних санкцій;

- виявлення помилок і порушення норм податкового законодавства;

- контроль за виконанням рішень щодо стратегії податкового планування і розвитку діяльності клієнта.

5.Представницька функція – це захисті інтересів клієнта в податкових органах, судах або перед іншими державними установами. Ця функція забезпечує ефективну комунікацію з державними органами та мінімізує ризики неправомірних дій щодо клієнта. Детально складові представницької функції податкового консультанта викладено в табл.1.2.

Таблиця 1.2

Складові представницької функції податкового консультанта*

Вид представництва	Функції
Офіційний представництво в податкових органах	Підготовка документації, офіційних звернень, підготовка відповідей на вимоги податкових органів
Офіційний представництво в судах	Складання судових позовів захист у випадку податкових спорів у суді

Комунікація з іншими контролюючими органами	Ведення переговорів, підготовка відповідей на вимоги контролюючих органів , медіація у спірних ситуаціях
Комунікація з діловими партнерами контрагентами	Ведення переговорів, листування, заключення договорів

*складено автором

Таким чином, податкове консультування є важливим ефектом складової успішного ведення господарської діяльності фізичними особами – підприємцями , що сприяє стабільності, законності та розвитку бізнесу.

1.2.Нормативно-правове регулювання господарської діяльності фізичних осіб-підприємців в Україні

У більшості європейських країн малий бізнес займає важливе місце в національній економіці, іноді забезпечуючи більшу частку валового внутрішнього продукту, ніж великі корпорації та холдинги. Зважаючи на визначну роль ФОП, питання державної допомоги, відповідної регуляторної підтримки й спрощення вимог до введення бізнесу сьогодні є досить актуальним.

Ефективний розвиток малого підприємництва залежить від взаємоузгодженої та цілісної нормативно-правової бази. Сьогодні в нашій країні до нормативно-правового забезпечення діяльності підприємців відносять такі документи:

- Господарський Кодекс України (ГКУ) [2];

- Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» [10];

- Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [19];

- Положення (стандарт) бухгалтерського обліку (П(С)БО) 25 «Фінансовий звіт суб’єкта малого підприємництва» [17];

- Податковий Кодекс України (ПКУ) [15].

- Цивільний кодекс України (ст. 51) визначає, що «до підприємницької

діяльності фізичних осіб застосовуються нормативно-правові акти, що регулюють підприємницьку діяльність юридичних осіб. Це означає, що фізичні особи — підприємці в деякій мірі прирівняні у правовому статусі до юридичних осіб — суб'єктів підприємницької діяльності. Вони наділені таким же обсягом цивільних прав та обов'язків, що їх мають юридичні особи при здійсненні своєї підприємницької діяльності. Так, наприклад фізичні особи-підприємці, так само, як і юридичні особи мають право наймати працівників, зобов'язані у передбачених законом випадках одержати ліцензію на здійснення певних видів діяльності, сплачувати податки та інші обов'язкові платежі, вести облік результатів своєї підприємницької діяльності тощо» [25].

Досвід європейських держав показує, що фізичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності мають значний вплив на економічний розвиток, оскільки створюють нові робочі місця, формують надходження до бюджету та працюють у тих сегментах ринку, де великим компаніям не вигідно працювати.

Зважаючи на ці європейські країни активно підтримують бізнес фізичних осіб – СПД, запроваджуючи спеціальні податкові режими, спрощуючи процедури реєстрації, надаючи кредити на пільгових умовах, надаючи інформаційну й фінансову підтримку.

В Україні підтримка фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності гарантується законом «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» [10]. Цей закон зобов'язує державу надавати фізичним особам - підприємцям :

- «фінансову, інформаційну та консультаційну підтримку.
- підтримку в сфері інновацій, науки і промислового виробництва.
- допомогу у виході на експортні ринки.
- підтримку у підготовці, перепідготовці та підвищенні кваліфікації» [10].

Господарський Кодекс України [2] – «визначає основні принципи господарювання, права та обов'язки суб'єктів господарської діяльності, зокрема і фізичних осіб, а також правила ведення їхньої діяльності.

ГКУ дає чітке розуміння того, які права мають фізичні особи -

підприємці, порядок організації підприємницької діяльності, укладання договорів, ведення бухгалтерського обліку, нарахування та сплата податкових платежів. Крім того, регламентовані питання щодо захисту у разі виникнення спорів із іншими СПД.

Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [18] визначає «основні принципи та вимоги щодо ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності для фізичних осіб-підприємців (ФОПів) в Україні. Цей закон є важливим регулятором у сфері фінансової звітності та забезпечує стандартизацію облікової діяльності для ФОПів, сприяючи транспарентності та відповідності вимогам податкового та фінансового законодавства» [18] .

Згідно із законом, кожна фізична особа-підприємець зобов'язана вести облік своєї діяльності відповідно до загальноприйнятих принципів бухгалтерського обліку. Це означає, що фізична особа-підприємець повинен правильно відображати всі фінансові операції та операції в рамках свого бізнесу відповідно до встановлених норм і стандартів.

Закон також регулює порядок підготовки фінансової звітності для ФОП. Відповідно до цього закону, фізична особа-підприємець повинен готувати та подавати річну фінансову звітність до податкових органів. Фінансова звітність містить інформацію про фінансовий стан компанії, доходи, витрати, активи та зобов'язання.

Основною метою цього закону є забезпечення точності, достовірності та достатньої інформативності фінансової звітності фізичних осіб-підприємців. Це дає можливість державі контролювати фінансову діяльність підприємства для визначення розміру податків, а зацікавленим особам - забезпечити прозорість фінансового стану підприємства [13].

Положення (стандарт) бухгалтерського обліку (П(С)БО) 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» [17] є документом, який «визначає порядок складання фінансової звітності для фізичних осіб-підприємців у якості суб'єктів малого підприємництва в Україні. Цей стандарт створений з

метою спростити та уніфікувати процедури складання звітності для малих підприємств, забезпечуючи при цьому достатню інформативність та об'єктивність фінансової інформації» [17].

Так, відповідно до цього положення фізичні особи – підприємці складаючи фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва зобов’язані включати основні фінансові звітні форми: баланс, звіт про фінансові результати (звіт про прибутки і збитки) та звіт про зміни в оборотних активах.

Ключова мета введення цього стандарту полягає у спрощенні складання фінансової звітності для суб'єктів малого підприємництва, враховуючи їхні специфічні потреби та обмежені можливості. Наприклад, для фізичних осіб - підприємців зменшено діапазон інформації, яку вимагають для звітування від інших підприємств, що дає змогу зосередитися на основних фінансових показниках [13].

Крім того, П(С)БО 25 «визначає правила класифікації та оцінки оборотних активів, зобов'язань та інших фінансових показників для суб'єктів малого підприємництва. Це сприяє однорідності у підходах до фінансового обліку і звітності, що є важливим для порівняння результатів діяльності різних малих підприємств та оцінки їхньої фінансової стійкості» [16].

Податковий Кодекс України [15] є ключовим законодавчим актом, який встановлює порядок оподаткування фізичних осіб-підприємців в Україні. Кодексом встановлено право вибору системи оподаткування для ФОП. Відповідно до ПКУ ФОП мають право обрати , за якою системоб оподаткування буде сплачувати податкові платежі – за загальною системою або спрощеною системою, обліку і звітності. Відповідно яку систему обере підприємець, кодексом визначено - ставки, пільги, порядок та терміни подання звітності, терміни сплати податків та інше.

Єдиний податок для ФОП - є альтернативним платежем податку на доходи фізичних осіб. Крім єдиного податку, ПКУ визначає інші обов'язкові податкові платежі - податок на додану вартість (ПДВ), який сплачую ФОП за певних умов, податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) у разі найму

працівників.

Крім того ПКУ встановлено порядок ведення обліку та подання податкової звітності до податкових органів. Зокрема, ФОП зобов'язані вести облік доходів та витрат відповідно до вимог Податкового Кодексу, а також подавати податкову звітність до встановлених термінів [15].

Однією з важливих особливостей оподаткування фізичних осіб-підприємців є спрощена система оподаткування, яка спрощує порядок нарахування та сплати податків для тим самим зменшуючи адміністративні витрати.

1.3. Особливості спрощеної системи оподаткування, обліку і звітності для фізичних осіб-підприємців

Спрощена система оподаткування значно полегшує життя суб'єктам підприємницької діяльності обсяги обороту яких не є досить великими. Перейшовши на спрощену систему оподаткування фізичні та юридичні особи мають право користуватись зменшеною ставкою на оподаткування своїх доходів. Така «перевага» дозволяє послабити податковий тиск та дати поштовх до розвитку ремісників, дрібних підприємців та ін. Цимсамим держава сприяє різноманіттю товарів на полицях магазинів, розширенню спектру послуг, що надаються, покращенню рівня життя людей.

В Україні вже кілька років відзначається зростання кількості приватних підприємців. Але 2021 рік став рекордним, показавши найбільші показники за останні 5 років.

Кількість активних ФОП за період 2018 -2022 роки представлено на рис.1.3.

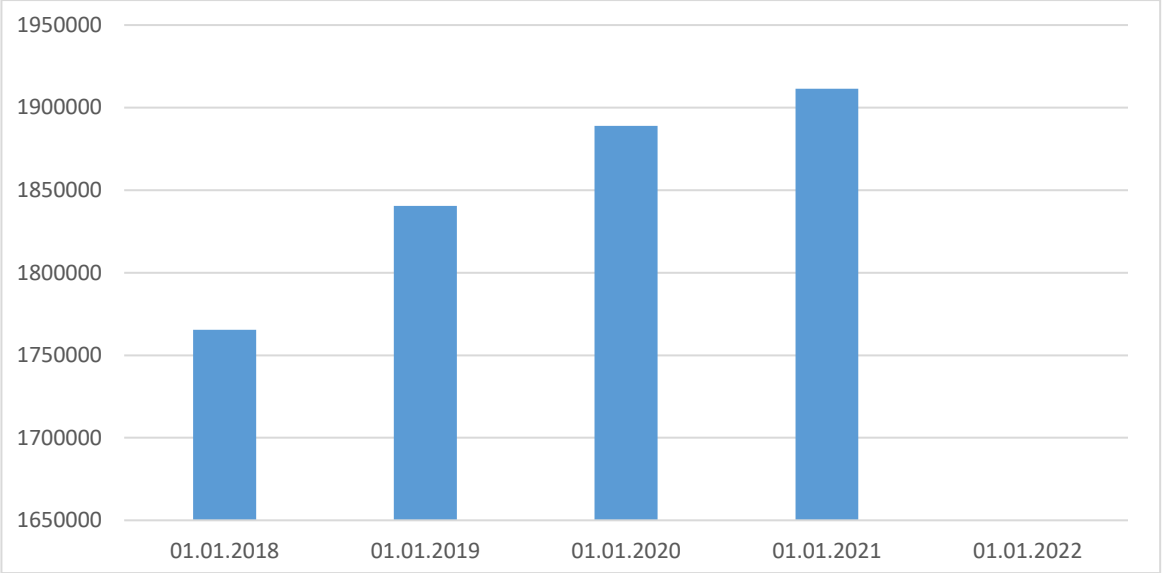

Рис.1.3. Кількість активних ФОП за період 2018 -2022 рр [27]

Чисельність платників на спрощеній системі оподаткування протягом 2023 року зросла з 1686,3 тисячі до 1755,6 тисячі осіб. Зокрема, ФОП першої групи - з 207,7 тисячі до 210,4 тисячі, ФОП 2 групи - з 555,3 тисячі до 601,8 тисячі, ФОП 3 групи (неплатники ПДВ) - з 897 тисяч до 918,1 тисячі. Водночас кількість ФОП 3 групи, які зареєстровані платниками ПДВ, навпаки поменшало - з 26,3 тисячі до 25,3 тисячі осіб.2021 — 1 996 211 [27].

Понад 70% з нихстановлять юридичні особи та ФОП, що використовують спрощену систему оподаткування(рис. 1.4).

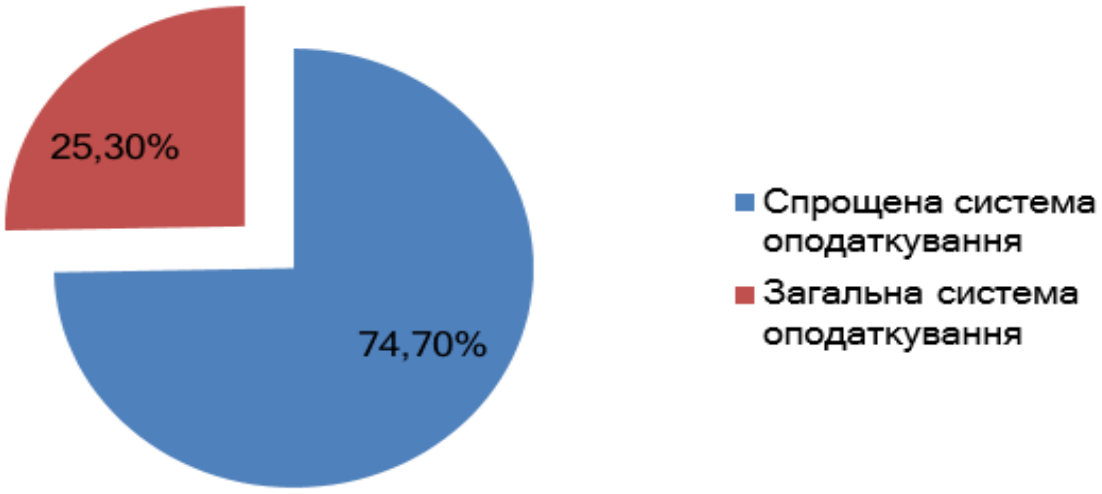

Рис. 1.4. Співвідношення між СПД відповідно до обраної системи оподаткування [14]

Проте, «у 2024 році в Україні закрилося майже 210 тисяч ФОПів — це рекордний показник за останні 5 років, що на 32% більше, ніж у 2023 році. Найбільше закриттів спостерігалося у роздрібній торгівлі, ІТ та сфері послуг. Основною причиною стала підготовка до посиленого фіскального навантаження з 2025 року, коли ставки податків для підприємців зростуть у 10 разів. Оскільки з 1 січня 2025 року влада жорстко посилила фіскальне навантаження на офіційно працюючих і бізнес, і на кожного українця. Тож ФОП на І групі єдиного податку заплатить у 2025 році майже у 10 разів більше – 34 353,6 грн в рік (у 2024 році – було лише 3 633,6 грн в рік), ФОП на ІІ групі додатково сплатить 30 720 грн в рік, а ФОП на ІІІ групі – до 114 480 грн в рік» повідомляє член Комітету ВРУ з питань фінансів, податкової та митної політики, народний депутат Ніна Южаніна (рис.1.5).

Приріст закритих ФОПів склав понад 32% у порівнянні з 2023 роком. Це найвищий показник закриттів за останні 5 років.

Рис.1.5.Динаміка кількості закритих і відкритих ФОП в Україні за 2020-2024 рр [26]

Загалом спрощена система оподаткування передбачає використання спеціального механізму справляння податків і зборів, який характеризується

взаємозаміною сплати певних податків на сплату єдиного податку, згідно з умовами, що зазначені у главі 1 розділу XIV Податкового кодексу України.

Відповідно до діючого законодавства, в Україні фізичні особи - суб'єкти підприємницької діяльності, що перебувають на спрощеній системі оподаткування поділяють на чотири групи (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Ідентифікація фізичних осіб - суб'єктів господарювання за групами платників єдиного податку

Група платника єдиного податку	Розмір річного доходу	Дозволена кількість працівників	Сфера діяльності
1 група	167 МЗП станом на 1 січня кал. року	заборонено використовувати працю найманих осіб	роздрібний продаж товарів з торговельних місць на ринках та/або провадження господарської діяльності з надання побутових послуг населенню
2 група	834 МЗП станом на 1 січня кал. року	не перевищує 10 осіб	надання послуг, у тому числі побутових, платникам єдиного податку та/або населенню, виробництво та/або продаж товарів, діяльність у сфері ресторанного господарства
3 група	1167 МЗП станом на 1 січня кал. року	немає обмежень	суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми (крім тих, що підпадають під обмеження згідно п. 291.5 ПКУ)
4 група	Не має значення	не можуть мати найманих працівників	провадять діяльність виключно в межах зареєстрованого фермерського господарства

Складено автором за даними [15]

Не дозволено переходити на спрощену систему суб'єктам господарювання, які провадять діяльність пов'язану з азартними іграми; обміном іноземних валют; виробництвом, експортом, імпортом, продажем підакцизних товарів (крім роздрібного продажу паливно-мастильними матеріалами в ємностях до 20 літрів та роздрібної торгівлі підакцизними товарами); видобутком/ реалізацією корисних копалин (крім видобутку поверхневих та підземних вод підприємствами, що спеціалізуються на наданні

послуг централізованого водопостачання та водовідведення); наданням страхових послуг, кредитів, лізингів; реєстрацією цінних паперів; також заборонена спрощена система оподаткування для фізичних/юридичних осіб нерезидентів [15].

Щоб перейти на спрощену систему оподаткування, суб'єкту підприємницької діяльності достатньо подати заяву, про застосування спрощеної системи оподаткування затверджену наказом Міністерства фінансів України від 16 липня 2019 року № 308, на вибір, у паперовій формі, або ж за допомогою засобів електронного зв'язку в електронній формі з дотриманням законів України «Про електронні документи та електронний документообіг» [9] та «Про електронні довірчі послуги» [8].

У цілому спрощена система оподаткування більш вигідна, коли:

–«бізнес високоприбутковий з низькими витратами. Якщо витрати великі, то кращою може стати загальна система, де податок сплачується з прибутку або чистий оподатковуваний дохід, тобто різниці між доходами та витратами;

–невелика виручка за рік (дохід), так як ЄП або не залежить від доходу взагалі (I, II, IV групи), або сплачується порівняно невеликий % від доходу (III група);

–є користування земельними ділянками, так як є економія на сплаті земельного податку;

–немає потреби у реєстрації платником ПДВ, коли основні споживачі — населення або такі ж спрощенці (це більше стосується I-II групи). Це робить товари й послуги дешевшими;

– є сільськогосподарське виробництво — перевагу тоді має IV група, так як податок залежить лише від кількості землі та її грошової оцінки й ніяк не залежить від доходу сільськогосподарського підприємства» [13].

Для сплати єдиного податку фізичні особи- підприємці повинні дотримуватися певних вимог законодавства, тобто дотримуватись обмеження, серед основних:

– усі розрахунки здійснюються грошима й немає потреби у бартері;

– не використовується праця найманих працівників (I група);

– майже не використовується праця найманих працівників (II група);

– дохід за рік не перевищує існуючих лімітів по групі (групи III, у групи IV ліміту немає, але є вимоги до частки с/г продукції власного виробництва);

– немає заборонених для ЄП видів діяльності п. 291.5 ПК I-III група);

– суб'єкт є сільськогосподарським товаровиробником (IV група) [13].

Слід наголосити, що спрощена система оподаткування заборонена для банків, ломбардів, кредитних спілок, страхових компаній, довірчих товариств, лізингових компаній, інвестиційних фондів, реєстраторам цінних паперів, а також нерезидентам.

Спрощена система дає звільнення від сплати земельного податку з умовами (пп. 4 п. 297.1 ПК) та рентної плати за спецводокористування для IV групи ЄП (пп. 5 п. 297.1 ПК). Однак спрощена система не звільняє від сплати таких податків, як:

– ПДФО, ВЗ та ЄСВ по найманим працівникам;

– ПДВ (IV група, III група 3%);

– екологічний податок;

– мито;

– податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки;

– транспортний податок;

– туристичний збір;

– збір за паркування;

– податок на доходи нерезидентів. Є частиною податку на прибуток, проте його платниками можуть бути як фізособи.

– рентна плата.

Однак чимало видів діяльності, пов'язаних зі сплатою ренти для єдинників заборонені, наприклад III групи не можуть видобувати підземні води, так як вони належать до корисних копалин загальнодержавного значення [15].

Висновки до першого розділу

Податкове консультування наданні фізичним особам - підприємцям полягає у наданні послуг щодо правильності нарахування сплати податків, податкового планування, бюджетування податкових платежів задля зменшення податкового навантаження та підвищення ефективності бізнесу.

До основних функції податкового консультування можемо віднести наступні: аналітичну, інформаційну, планувальну, контрольну, представницьку.

Сьогодні в нашій країні нормативно-правове забезпечення діяльності підприємців регулюють: Господарський Кодекс України[2]; Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» [10]; Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [19]; Положення (стандарт) бухгалтерського обліку (П(С)БО) 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» [17]; Податковий Кодекс України (ПКУ) [15]; Цивільний кодекс України [25].

Однією з важливих особливостей оподаткування ФОП є спрощена система оподаткування, яка спрощує процедуру розрахунку та сплати податків для підприємців, зменшуючи адміністративні витрати і складність оподаткування.

Фізичні особи - суб'єкти підприємницької діяльності, щоперебувають на спрощеній системі оподаткування поділяють на чотири групи в залежності від доходу та виду діяльності.

За оцінками експертів спрощена система оподаткування більш вигідна, коли бізнес високоприбутковий з низькими витратами; невелика виручка за рік (дохід), так як ЄП або не залежить від доходу взагалі (I, II, IV групи), або сплачується порівняно невеликий % від доходу (III група); є користування земельними ділянками, так як є економія на сплаті земельного податку; є сільськогосподарське виробництво — перевагу тоді має IV група, так як податок залежить лише від кількості землі та її грошової оцінки й ніяк не залежить від доходу сільськогосподарського підприємства.

РОЗДІЛ 2.
ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ ПОДАТКОВОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ ФОП - ПЛАТНИКІВ ЄДИНОГО ПОДАТКУ

2.1. Організація обліку і звітності для ФОП на спрощеній системі

Фізичні особи – підприємці які провадять господарську діяльність зобов'язані вести облік і подавати звітність до контролюючих органів. Ведення обліку і звітності залежить від обраної групи ФО – СПД групи єдиного податку, на якій він перебуває.

Книга обліку доходів і витрат — це первинний документ, який необхідно вести кожному підприємцю. Правила ведення цього документа довгий час не змінювалися, але з 1 січня 2021 року в законодавстві набули чинності нові правила ведення книги обліку доходів. Ці зміни були зроблені в Податковому кодексі України шляхом прийняття поправок до статей 177, 178, 296, на підставі Закону України про електронний кабінет і спрощення роботи фізичних осіб від 14 липня 2020 року [13].

Ведення обліку для єдинників 1–3 групи, які не є платниками ПДВ

Книгу обліку доходів мають вести єдиноподатники 1 групи, 2 групи, а також 3 групи – неплатники ПДВ (ті, які сплачують єдиний податок за традиційною ставкою 5%) [33].

Податковим Кодексом визначено, що книга обліку може бути довільної форми. Це означає, що Книгу обліку можна вести у:

- паперовій формі. Це може бути розкреслений зошит, звичайний блокнот, спеціально роздруковані на принтері листи паперу, що містять потрібну для користування підприємцем таблицю. Можна навіть з такою метою застосувати спеціально виділений для цього діловий щоденник, у якому зручно робити записи по отриманим доходам щоденно – підходить для тих, у кого операцій багато.

- електронній формі. І для цього не потрібно якихось спеціалізованих бухгалтерських програм. Податковий радник може порекомендувати Microsoft (Excel, Word), Apple (Keynote, Pages), OpenOffice (Writer, Calc). Відтак це можуть бути як електронні таблиці, так і текстові редактори.).

Що стосується електронної форми, то податкові консультанти рекомендують обирати програму, яка дозволяє роздруковувати необхідні аркуші, оскільки, можливо, вам доведеться показувати їх інспекторам [32].

Книга обліку доходів може бути побудована у вигляді бізнес-щоденника, де на кожному аркуші підприємець має записувати результати операцій за день, а потім на основі цих даних підраховувати місячні суми. Важливо, щоб ці дані були зрозумілі підприємцю і щоб вони були чіткими та зрозумілими для інспектора.

Платники єдиного податку не зобов'язані реєструвати книгу обліку доходів. Пункт 296.1 Податкового кодексу не містить такої вимоги з 1 січня 2021 року.

Книга обліку доходів може бути лише одна. Тому немає необхідності вести окремі книги для найманих працівників або для окремих видів діяльності ФОП. Також не потрібно вести окрему книгу для обліку касових операцій [32].

Обов'язковим є щомісячне підбиття підсумків у загальній книзі. Про це прямо сказано в пп. 1 п. 296.1 Податкового кодексу, де зазначено, що книга ведеться «шляхом щомісячного відображення отриманих доходів». Це означає, що книга повинна містити рядок із щомісячним записом доходу підприємця. Загалом, книга може містити лише 12 рядків - щомісячних записів [33].

Щоденний облік негрошових доходів не є обов'язковим. Достатньо загальних місячних сум. Щоденні записи не вимагаються податковим законодавством, ви можете вносити всю суму за місяць відразу, але податкові консультанти рекомендують робити щоденні записи, а потім підбивати підсумки безпосередньо в книзі [13].

Для ФОП, які здійснюють операції з готівкою, підприємець зобов'язаний вести облік і фіксувати отримані доходи в Книзі обліку доходів «шляхом

щомісячного запису отриманих доходів у порядку, встановленому Податковим законом» (вимога пп. 6 п. 11 Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, Постанова Правління НБУ № 148 від 29.12.2017). Отже, НБУ не вимагає від ФОП щоденного обліку готівки, тому можна звітувати загальною сумою за місяць. Однак формально, якщо касова операція не буде відображена в головній книзі в день її здійснення, це може розглядатися як неоприбуткування готівки. Фінансової відповідальності за це наразі не передбачено, але податкові органи можуть накласти, наприклад, адміністративний штраф у розмірі від 1 700 до 3 400 грн (підстава - стаття 16315 Кодексу України про адміністративні правопорушення). Тому для кращого контролю за рухом грошових коштів та обліку готівки в день здійснення операції, податкові консультанти все ж рекомендують вести щоденний облік готівкових надходжень [13].

Податковий консультант може розробити облік доходів, який буде корисним для ФОП, з урахуванням специфіки бізнесу клієнта. з урахуванням специфіки власного бізнесу клієнта. Податковий консультант фокусується на потребах заповнення декларації та інформації, необхідної в обліку для ФОП. Однак сума доходу за місяць є обов'язковою частиною книги. Наприклад, податковий консультант може порекомендувати додати графу «Готівковий дохід», прибрати графу «Зміст доходу», прибрати графу «Контрагент», прибрати графу «Зміст доходу» тощо. Нижче наведено приклад книги обліку доходів фізичної особи-підприємця [13].

титульний лист

Книга обліку доходів фізичної особи-підприємця

Кравченка Арсена Михайловича

- дата початку ведення 01.01.2024;
- НОКПП 1234567890;
- адреса місця реєстрації фізичної особи-підприємця: м. Чернігів, вул. Доценка, 17, кв. 35;
- одиниця виміру доходу за господарськими операціями – грн з копійками;
- КВЕД 62.01 «Комп'ютерне програмування»

ОБЛІК ДОХОДІВ ЗА 2023 РІК			
Дата	**Сума доходу**	**Контрагент**	**Зміст доходу**
05.01.2024	18450,00	ТОВ «Орхідея»	Оплата за послуги згідно Акту в/р № ТК00-000563 від 04.01.2024 р. Без ПДВ.
18.01.2024	38987,34	ТОВ «Лотос»	Оплата за послуги згідно Акту в/р № ОК-0650 від 17.01.2024 р. Без ПДВ.
Всього, за січень	**57437,34**	×	×
02.02.2024	46854,00	ТОВ «Орхідея»	Оплата за послуги згідно Акту в/р № ТК00-000564 від 31.01.2024 р. Без ПДВ.
13.02.2024	9041,98	ТОВ «Лотос»	Оплата за послуги згідно Акту в/р № ОК-0651 від 10.02.2024 р. Без ПДВ.
Всього, за лютий	**55895,98**	×	×
…	…	….	…
Всього за рік	…	×	×

Як варіант нижче наведено іншу можливу форму Книги обліку доходів, яка більше підходить для торгівлі.

титульний лист

Книга обліку доходів фізичної особи-підприємця

Ващенко Андрія Миколайовича

- дата початку ведення 01.01.2024;
- НОКПП 1234554321;
- адреса місця реєстрації фізичної особи-підприємця: м. Чернігів, вул. 1-ї танкової бригади, 23, кв. 18;
- одиниця виміру доходу за господарськими операціями – грн з копійками;
- КВЕД 47.19 «Інші види роздрібної торгівлі в неспеціалізованих магазинах»

ОБЛІК ДОХОДІВ ЗА 2024 РІК

Дата	Дохід				Контрагент і зміст доходу, № Z-звіту РРО
	загальна сума доходів *(=3+4 – 5)*	дохід у безготівковій формі	дохід у готівковій формі	повернення товарів	
1	2	3	4	5	6
08.01.2024	18000,00		18987,34	987,34	Виручка від продажу товарів через магазин. Без ПДВ. Z-звіт № 0000445
15.01.2024	14567,45		14567,45		Виручка від продажу товарів через магазин. Без ПДВ. Z-звіт № 0000446
Всього, за січень	**52569,45**	**20000,00**	**33554,79**	**987,34**	×
...	...				...
Всього за рік	...	...	...	...	×

Якщо ФОП не веде книгу взагалі або загубив її, то податковий консультант повинен попередити платника, що до нього може бути застосований штраф за п. 121.1 Податкового кодексу - 1020 грн (як за порушення строків ведення бухгалтерських та інших документів). Тому податкові консультанти

рекомендують зберігати книгу протягом 1095 календарних днів (3 роки) з граничного строку подання податкової декларації за відповідний період, за який ведеться книга [31].

Ведення обліку для платників єдиного податку 3 групи, які сплачують ПДВ [13].

Книга обліку доходів і витрат для єдинників 3 групи має інший формат: вона має 9 граф, оскільки в ній є графа для запису сум простроченої заборгованості, тобто боргів (Додаток А). Записувати такі суми потрібно:

- коли закінчився термін позовної давності по заборгованості;

- всі суми повинні бути вказані без ПДВ

- реєструвати потрібно не лише доходи, а й витрати.

Витрати декларуються на окремому від доходів бланку, де підприємець повинен задекларувати

- витрати за період на придбання товарів, робіт або послуг

- витрати на оплату праці найманих працівників;

- суму єдиного соціального внеску, сплаченого за всіх найманих працівників та самого підприємця [13].

Виходячи з деяких положень закону та структури самої декларації з єдиного податку, податкові консультанти розробили рекомендації щодо ведення книги, які наведені у Додатку Б.

Наприклад, Книга обліку доходів повинна надавати інформацію підприємцю при заповненні декларації з єдиного податку.

Основні вимоги до податкових декларацій фізичних осіб-підприємців на спрощеній системі оподаткування [31].

Форма податкової декларації для платників єдиного податку звичайних груп 1, 2 та 3 однакова. Єдина відмінність між різними групами - це розділи, які необхідно заповнити. Податкова декларація платника єдиного податку подається за формою, затвердженою наказом Мінфіну від 19.06.2015 № 578 (у редакції від 15.12.2022 № 438).

Платники єдиного податку мають одну офіційно затверджену форму податкової декларації платника єдиного податку фізичної особи.

Однак податкова декларація платника єдиного податку в електронному вигляді має інші коди:

-F0103406 — для ФОПів 1—2 груп (річна);

-F0103308 — для ФОПів 3 групи (квартальна).

Податкова декларація (єдиний податок) складається з:

-основної частини;

-Додатка 1 «Відомості про суми нарахованого ЄСВ». Більшість ФОП під час воєнного стану користується звільненням, а тому ЄСВ не нараховують і Додаток 1 не заповнюють;

-Додаток 2 «Розрахунок загального мінімального податкового зобов'язання за податковий (звітний) рік». Стосується тільки тих підприємців, які є власниками, орендарями, користувачами земельних ділянок, у т.ч. на умовах емфітевзису, віднесених до сільськогосподарських угідь (пп. 14.1.142 Податкового кодексу України) [31].

Усі платники ЄП заповнюють основний розділ декларації, який містить назву та розділ I. Також заповнюється один із розділів, що відповідає групі платника (або декілька, якщо протягом року відбулася зміна групи), а саме

- розділ II - для групи 1

- розділ III - для групи 2

- розділ IV - для групи 3.

Ці графи заповнюють усі платники податків:

- Розділ V - для визначення податкового зобов'язання з єдиного податку також заповнюється всіма платниками єдиного податку;

- Розділ VIII - щодо нарахованої суми єдиного соціального внеску, але тільки в річній декларації.

Розділ VI заповнюється лише при виправленні помилок, тобто поданні уточнюючої декларації або виправленні помилки у даних звітного періоду [31].

– До основної частини декларації також входить Розділ VII, в якому вказуються суми єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування за звітний рік. До цього розділу, що складається лише з одного рядка, просто вноситься сума щомісячних зобов'язань з ЄСВ, розрахована в додатку 1 до декларації [13].

Серед інших особливостей форми декларації (оновленої Наказом № 394):

– «поле 8 «Особливі відмітки», яке заповнюється при припиненні діяльності або переході на загальну систему оподаткування;

– спеціальна відмітка про подачу Додатка 1 (ЄСВ). За звичайних обставин її слід зробити лише в декларації за рік;

– спеціальна відмітка про подачу Додатка 2 (МПЗ). Стосується лише тих, хто заповнює даний додаток.

Загальні правила заповнення податкової декларації з єдиного податку такі:

– якщо дані відсутні – в електронній формі потрібно залишити комірку порожньою, а в паперовій – ставимо прочерки;

– заповнювати виключно українською мовою;

– виправлення не допускаються взагалі;

– заповнювати показники декларації – у гривнях з копійками» [13].

Сьогодні консалтинговий ринок пропонує широкий спектр комплексних послуг з ведення бухгалтерського обліку для фізичних осіб-підприємців відповідно до українського законодавства. Фахівці пропонують допомогу у веденні бухгалтерського обліку, починаючи від подачі звітності і закінчуючи управлінням податковими платежами [31].

Наприклад, невід'ємною частиною звітності українських підприємців є Книга обліку доходів і витрат. У 2021 році систему було відносно спрощено, і тепер деякі групи ФОПів можуть заповнювати документи у довільній формі. Також було запроваджено електронний кабінет для всіх власників бізнесу та скасовано реєстрацію книги обліку доходів. Таким чином, необхідність вести фінансову звітність не зникла. Однак це завдання значно полегшує сучасний сервіс автоматизації фінансового та податкового обліку, який пропонують

податкові консультанти. Завдяки багаторічному досвіду та сучасним технологіям податкові консультанти забезпечують точність, ефективність та прозорість.

2.2. Практичні засади надання консультацій ФОП платникам єдиного податку

Спрощена система оподаткування використовується фізичними особами-підприємцями, які відповідають певним критеріям щодо доходу, кількості працівників та виду діяльності. Спрощена система оподаткування передбачає нижчі податкові ставки та спрощену процедуру звітності порівняно із загальною системою оподаткування, що робить її дуже привабливою для малих та середніх підприємств.

Щоб правильно обрати групу єдиного податку, податковий консультант повинен зробити наступні кроки:

1. оцінити очікуваний дохід;

2. обрати відповідний КВЕД для кожного виду діяльності, який ви плануєте здійснювати, та уважно прочитати, що саме цей клас охоплює;

3. визначити потребу в працівниках

4. ознайомтеся з умовами перебування в обраній групі;

5. дізнайтеся про види діяльності, які не можна здійснювати на спрощеній системі оподаткування [12].

Розглянемо умови перебування та основні показники діяльності в кожній з окремих податкових груп.

І група єдиного податку підходить фізичним особам-підприємцям, які планують самостійно здійснювати роздрібний продаж товарів з торговельних місць на ринках або планують діяльність з надання побутових послуг населенню (табл.2.1).

Повний перелік побутових послуг, які можуть надавати ФОП на 1 групі ЄП, наведений в Додатку В.

Таблиця 2.1.

Умови перебування ФОП на І групі єдиного податку

в 2024 та 2025 рр [28]

Критерії	Умови перебування	
	2024	2025
Граничний ліміт доходу на рік,	1 185 700,00 грн	1 336 000,00 грн
Кількість найманих працівників	Без найманих працівників	
Звітний (податковий) період	Календарний рік	
Термін подання декларації	Протягом 60 к.д. після закінчення звітного року	
Розмір єдиного податку	302,80 грн	302,80 грн
Терміни сплати ЄП	Не пізніше 20 числа (включно) поточного місяця або авансовий внесок за весь звітний період	
Сума ЄСВ	01.01.2024-31.03.2024 – 1562,00 грн 01.04.2024-31.12.2024 – 1760,00 грн	1760,00 грн
	Мінімальний ЄСВ – 22 % від МЗП	
Сплата ЄСВ	Має право не сплачувати ЄСВ «за себе» з 01.03.2022 р. + 12 кал. місяців після закінчення воєнного стану	До 20 числа місяця, що настає за кварталом (тобто 19 число останній день сплати)
Військовий збір	Не сплачують	800,00 грн
	10 % від МЗП встановленого на 1 січня податкового звітного року	

ІІ група єдиного податку підходить фізичним особам-підприємцям, які планують займатись:

1. виробництвом та/або продажем товарів;

2. діяльністю у сфері ресторанного господарства;

3. наданням послуг, в тому числі побутових, населенню та платникам єдиного податку (ФОП та юридичним особам на єдиному податку) [15]. (табл.2.2).

Таблиця 2.2

Умови перебування ФОП на ІІ групі єдиного податку

в 2024 та 2025 рр [28]

Критерії	Умови перебування

	2024	2025
Граничний ліміт доходу на рік,	5 921 400,00 грн	6 672 000,00 грн
Кількість найманих працівників	Не більше 10 осіб	
Звітний (податковий) період	Календарний рік	
Термін подання декларації	Протягом 60 к.д. після закінчення звітного року	
Розмір єдиного податку	1420,80 грн	1600,00 грн
Терміни сплати ЄП	Не пізніше 20 числа (включно) поточного місяця або авансовий внесок за весь звітний період	
Сума ЄСВ	01.01.2024-31.03.2024 – 1562,00 грн 01.04.2024-31.12.2024 – 1760,00 грн	1760,00 грн
	Мінімальний ЄСВ – 22 % від МЗП	
Сплата ЄСВ	Має право не сплачувати ЄСВ «за себе» з 01.03.2022 р. + 12 кал. місяців після закінчення воєнного стану	До 20 числа місяця, що настає за кварталом (тобто 19 число останній день сплати)
Військовий збір	Не сплачують	800,00 грн
	10 % від МЗП встановленого на 1 січня податкового звітного року	

ФОП на ІІ групі єдиного податку заборонено надавати послуги нерезидентам, комунальним підприємствам, неприбутковим організаціям, бюджетним установам, юридичним особам та ФОП на загальній системі оподаткування. Проте норма п. 291.4 ПКУ не містить уточнень щодо статусу покупців, тому ФОП групи 2 може продавати товари (в т.ч. власного виробництва) фізособам, ФОП на загальній системі чи на єдиному податку, юрособам на загальній системі або на єдиному податку, неприбутковим організаціям та бюджетним установам [13].

На підтвердження даної позиції є роз'яснення ДПС в ІПК від 29.06.2017 №898/Г/99-99-13-01-02-14/ІПК: «… обмеження щодо здійснення діяльності платників єдиного податку другої групи стосується тільки послуг, які надаються не платникам єдиного податку. Разом з тим, фізичні особи - підприємці платники єдиного податку, які обрали другу групу, можуть здійснювати продаж товарів юридичним особам на загальній системі оподаткування».[30]

ІІІ група єдиного податку – це ФОП та юридичні особи, які можуть здійснювати усі види діяльності, крім обмежень, встановлених п. 291.5 ПКУ (табл.2.3).

Таблиця 2.3

Умови перебування ФОП на ІІІ групі єдиного податку в 2024 та 2025 рр [29]

Критерії	Умови перебування	
	2024	2025
Граничний ліміт доходу на рік,	8 285 700,00 грн	9 336 000,00 грн
Кількість найманих працівників	Не має обмежень	
Звітний (податковий) період	Календарний квартал	
Термін подання декларації	Протягом 40 к.д. після закінчення звітного кварталу	
Розмір єдиного податку	3 % від обсягу отриманого доходу + ПДВ 5 % від обсягу отриманого доходу	
Терміни сплати ЄП	Протягом 10 кал. днів, що настають за звітним граничним строком подання податкової декларації	
Сума ЄСВ	01.01.2024-31.03.2024 – 1562,00 грн 01.04.2024-31.12.2024 – 1760,00 грн	1760,00 грн
	Мінімальний ЄСВ – 22 % від МЗП	
Сплата ЄСВ	Має право не сплачувати ЄСВ «за себе» з 01.03.2022 р. + 12 кал. місяців після закінчення воєнного стану	До 20 числа місяця, що настає за кварталом (тобто 19 число останній день сплати)
Військовий збір	Не сплачують	1 % від обсягу отриманого доходу

Фізичні особи - підприємці, які здійснюють свою діяльність виключно в межах фермерського господарства, за умови виконання сукупності таких вимог:

- «здійснюють виключно вирощування, відгодовування сільськогосподарської продукції, збирання, вилов, переробку такої власновирощеної або відгодованої продукції та її продаж;

- провадять господарську діяльність (крім постачання) за місцем податкової адреси;

- не використовують працю найманих осіб;

- членами фермерського господарства такої фізичної особи є лише члени її сім'ї у визначенні ч. II ст. 3 Сімейного кодексу України;

- площа сільськогосподарських угідь та/або земель водного фонду у власності та/або користуванні членів фермерського господарства становить не менше двох гектарів, але не більше 20 гектарів» [13]. (табл.2.4).

Таблиця 2.4

Умови перебування ФОП на IV групі єдиного податку
в 2024 та 2025 рр [29]

<table>
<tr><td rowspan="2">Критерії</td><td colspan="3">Умови перебування</td></tr>
<tr><td>2024</td><td colspan="2">2025</td></tr>
<tr><td>Кількість найманих працівників</td><td colspan="3">Без найманих працівників, лише члени сім'ї</td></tr>
<tr><td>Звітний (податковий) період</td><td colspan="3">Календарний рік</td></tr>
<tr><td>Термін подання декларації</td><td colspan="3">20 лютого року після закінчення звітного року</td></tr>
<tr><td>Розмір єдиного податку</td><td colspan="3">залежить від типу, призначення та місце розташування землі:
- 0,95% – сіножать, пасовища, ріллі;
- 0,57% – багаторічні насадження (сади, лісосмуги);
- 2,43% – для водойм;
- 6,33% – землі, що використовуються для вирощування сільгоспкультур на закритому ґрунті;
- 0,57% – якщо сіножаття чи пасовища розташовані у гірських районах;
- 0,19% – якщо багаторічні насадження розташовані у гірських районах</td></tr>
<tr><td>Терміни сплати ЄП</td><td colspan="3">щокварталу протягом 30 календарних днів, що настають після останньої дати звітного кварталу</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Сума ЄСВ</td><td>01.01.2024-31.03.2024 – 1562,00 грн
01.01.2024-31.12.2024 – 1760,00 грн</td><td colspan="2">1760,00 грн</td></tr>
<tr><td colspan="3">Мінімальний ЄСВ – 22 % від МЗП</td></tr>
<tr><td>Сплата ЄСВ</td><td>Має право не сплачувати ЄСВ «за себе» з 01.03.2022 р. + 12 кал. місяців після закінчення воєнного стану</td><td colspan="2">До 20 числа місяця, що настає за кварталом (тобто 19 число останній день сплати)</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Військовий збір</td><td>Не сплачують</td><td colspan="2">800,00 грн</td></tr>
<tr><td colspan="3">10 % від МЗП встановленого на 1 січня податкового звітного року</td></tr>
</table>

Слід зауважити, що на показники, які (не)залежать від зміни мінімальної заробітної плати (МЗП) протягом року:

1. Річний ліміт ФОП 1-3 групи не змінюється зі зміною МЗП. Сума ліміту доходів залежить тільки від розміру МЗП на станом на 1 січня податкового (звітного) року. Для кожної групи розраховується на початку року і не змінюється зі зміною МЗП[13].

2. Єдиний податок та ВЗ. Сума єдиного податку та ВЗ для ФОП 1-2 групи встановлюється на початку року і не змінюється зі зміною розміру МЗП протягом року.

3. ЄСВ буде змінюватись разом із зміною МЗП, тому що мінімальний розмір ЄСВ за місяць встановляється у розмірі 22% від МЗП за такий звітний місяць [13].

Розглянемо розмір послаблення податкового навантаження у 2024 році на прикладі фізичноїособи-підприємця, а саме розмірів податків, які він мав би сплачувати з продукції/послуг реалізованих на суму 300 000,00 грн в місяць, перебуваючи на різних системах оподаткування (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Порівняння систем оподаткування для ФОП у 2024 році , грн [14]

Показники	Загальна система оподаткування	Спрощена система оподаткування	
		3 група	
		3%	5%
ПДВ (20%), грн.	50 000,00	50 000,00	0,00
Податок з доходу/ прибутку, грн.	45 000,00	7 500,00	15 000,00
ЄСВ (22%), грн.	1760,00	1760,00	1760,00
Всього, грн.	96 760,00	59 385,00	16 760,00

Виходячи з розрахунків, викладених в табл.2.5 можемо зробити висновки, що для ФОП з доходом в 300 000 грн в місяць за спрощеною системою оподаткування - II група єдиного податку, ставк 5 % є найвигіднішою для

платника. По-перше, що загальна сума податку та ЄСВ є значно меншою ніж за загальною системою оподаткування та єдиного податку за сплатою 3% +ПДВ. По-друге, будуть зменшені адміністративні витрати на нарахування, заповнення та подання податкової декларації з ПДВ.

Отже, податковий радник повинен звернути увагу на ФОП при виборі групи єдиного податку, акцентуючи увагу на дозволених та заборонених видах діяльності на відповідній групі. Після обрання групи єдиного податку для ФОП, податковий радник перевіряє, щоб дохід не перевищував допустимого ліміту, сплачував податки і збори та вчасно звітував, враховуючи показники, які не (не)залежать від зміни мінімальної заробітної плати протягом року. У разі порушення цих умов він готує рекомендації щодо подальшого оподаткування та розвитку бізнесу.

2.3. Податкове консультування з питань сплати єдиного податку ФОП

Розглянемо практичні кейси з податкового консультування фізичних осіб-підприємців, які демонструють практику надання та алгоритм дій податкових консультантів. Мета аналізу — показати алгоритми дій податкового консультанта для вирішення практичних проблем, таких як - вибір оптимальної системи оподаткування, ведення обліку доходів і витрат та подання звітності.

Кейс 1: Вибір групи єдиного податку для новоствореного ФОП

Фізична особа - підприємець планує розпочати діяльність у сфері роздрібної торгівлі. Обсяг планового доходу за місяць становить 90000 -100 000 грн. Не планує наймати працівників.

Запит до податкового консультанта : визначати, яку систему оподаткування ФОП краще обрати та визначити розміри податкових платежів.

Таблиця 2.6

Дії податкового консультанта

Дії	Аналіз /розрахунок

Визначити плановані річні обсяги доходу клієнта.	90 000 грн *12 м = 1 080 000 грн 100 000 грн*12 м = 1 200 000 грн
Визначити можливі варіанти оподаткування	Загальна система оподаткування Спрощена система оподаткування
Проаналізувати вимоги до кожної групи єдиного податку	ФОП може обрати І групу у разі, якщо річний дохід не буде перевищувати 1 080 000 грн. У разі перевищення 1 185 700 грн, потрібно перейти на ІІ групу, або відразу зареєструватися як платник ІІ групи.
Розрахувати податкові зобов'язання для кожної групи єдиного податку	І група – максимальна сума податкового зобов'язання – 302,80 * 12 м. = 3633,6 грн ЄСВ = 1562,00 * 12 м = 18 744, 00 грн Всього: 22 377,60 грн ІІ група – максимальна сума податкового зобов'язання – 1420,80 * 12 м. = 17049,6 грн ЄСВ = 1562,00 * 12 м = 18 744, 00 грн Всього: 35 793,60 грн
Розрахувати податкові зобов'язання на загальній системі	Річний ПДФО = ЧОД – В* = 1 080 000 – 540 000 * 0.18 = 97 200 грн ЄСВ = 1 080 000 * 1,5 % = 16200 грн Всього: 113 400 грн *В – умовні витрати 50 % від суми доходу

Складено автором за даними [21]

Рекомендації : Податковий консультант рекомендує першу групу оподаткування фізичних осіб-підприємців, яка пропонує оптимальний податок. Індивідуальний підприємець зобов'язаний 1) вести облік доходів; 2) подавати податкову декларацію протягом 60 робочих днів після закінчення звітного року; 3) сплачувати до 20 числа (включно) поточного місяця єдиний податок або авансовий платіж за весь звітний період; 4) сплачувати єдиний соціальний внесок у розмірі 1760,00 грн на місяць до 20 числа місяця, наступного за кварталом [13].

Кейс 2: Призупинення діяльності ФОП

ФОП платник ІІІ групи єдиного податку на певний термін хоче призупинити діяльність.

Запит до податкового консультанта : надати порядок дій для ФОП щодо призупинення господарської діяльності.

Таблиця 2.7

Дії податкового консультанта

Дії	Аналіз /розрахунок
Вивчити норми ПКУ щодо даної процедури.	Нормами ПКУ така процедуру не передбачено. ФОП ІІІ групи також має подавати звітність і сплачувати ЄСВ. Оскільки доходів не буде, то єдиний податок сплачувати не потрібно. В декларації немає відмітки про призупинення діяльності, тільки про припинення.
Визначити можливі варіанти вирішення проблеми	Можливо розглянути варіант переходу ФОП на загальну систему оподаткування з 01.01.2025 р. шляхом подання Заяви (F0102003). У ФОП на загальній системі оподаткуванню підлягає чистий дохід (доходи мінус витрати, які мають бути підтверджені документально). З суми чистого доходу сплачується 1,5% (5%) військового збору, 18% ПДФО, та 22% ЄСВ. Тобто, якщо ФОП на загальній системі не працював, то відповідно і військовий збір сплачувати не потрібно, немає доходу = немає податків. Якщо ФОП обере варіант переходу на загальну систему оподаткування з 01.01.2025, то потрібно перевірити загальну суму доходу за 2024 рік. Якщо ця сума більше 1 млн грн, то потрібно зареєструватись платником ПДВ, це пряма норма п. 181.1 ПКУ. Заява за ф. №1-ПДВ подається разом з Заявою про відмову від спрощеної системи оподаткування до 20.12.2024 р.

Складено автором за даними [21]

Рекомендації: 1) Перейти на загальну систему оподаткування, яка дозволяє звільнитися від сплати податків у разі відсутності доходу від підприємницької діяльності. ФОП на загальній системі оподаткування не сплачує податок на прибуток, єдиний соціальний внесок та єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування у разі відсутності доходу. 2) для відмови від спрощеної системи оподаткування ФОП повинен подати заяву (F0102003) з позначкою «Відмова» до 20.12.2024 року (ст. 298.2.1 Податкового закону). 3) раз на рік подавати декларацію про майновий стан, декларуючи нулі.

Кейс 3: Вибір групи єдиного податку для новоствореного ФОП, який хоче самостійно надавати перукарські послуги

Запит до податкового консультанта : надати рекомендації щодо вибору групи єдиного податку для ФОП.

Таблиця 2.8

Дії податкового консультанта

Дії	Аналіз /розрахунок
Вивчити норми ПКУ щодо даної процедури.	Відповідно до положень ПКУ ФОПу найвигідніша I група єдиного податку.
Визначити можливі варіанти вирішення проблеми	Серед побутових послуг, дозволених на 1 групі єдиного податку, це послуги перукарень – це КВЕД 96.02 «Надання послуг перукарнями та салонами краси». Але якщо ФОП має бажання здійснювати ще й торгівлю косметичними товарами, надавати в оренду робоче місце іншим підприємцям або робити татуювання – то це вже види діяльності, якими не може займатися ФОП на 1 групі єдиного податку, адже це вже не побутові послуги. В такому разі ФОП потрібно додати КВЕД 47.75, 77.39, 96.09 та розглянути 2 або 3 групу єдиного податку.

Складено автором за даними [21]

Рекомендації: 1) подати заяву на реєстрацію та перехід на єдиний податок (за необхідності). 2) отримати виписку в Центрі надання адміністративних послуг (ЦНАП) або через онлайн-сервіс 3) подати заяву на отримання витягу з реєстру платників єдиного податку до Державної податкової служби (ДПС) протягом 10 днів з моменту отримання витягу в ЦНАПі. 4) отримати готовий витяг в ДПС через 10 днів після подачі заяви. 5) створити електронний цифровий підпис (ЕЦП) онлайн або отримати його в акредитованому центрі сертифікації ключів. [13]

Варто зазначити, що в податковому консультуванні важлива оцінка ефективності податкового консультування.

На нашу думку, оцінка ефективності податкового консультування – є аналіз діяльності податкового консультанта, який дозволяє зрозуміти ефективність

консультаційних послуг сприяла досягненню цілей клієнта, зокрема оптимізації податкових витрат, зниження ризиків та забезпечення відповідності нормам податкового законодавству. Для оцінки ефективності податкового консультування можна віднести наступні критерії:

1. Фінансові показники - оцінюється через рівень зниження податкового навантаження та економію фінансових ресурсів (зменшення загальної суми податкових зобов'язань без порушення законодавств)

2.Дотримання норм чинного податкового законодавства – оцінюється через своєчасність виконання податкових зобов'язань та відсутність штрафних санкцій.

3.Управління податковими ризиками - оцінюється через відсутність проведення податкових перевірок, донарахувань податків та накладання штрафних санкцій.

4.Стратегічні досягнення - оцінюється через вибір оптимальної форми оподаткування, оптимізацію податкового навантаження, залучення доступних преференцій, таких як податкові канікули, пільги для малого бізнесу чи інвестиційні програми, ефективна комунікація з податковими органами, що дає можливість в збереженні конкурентних переваг, збільшення прибутку та створенні нових можливостей для розвитку бізнесу.

4. Рівень задоволеності клієнта – оцінюється через якість і доступність податкової консультації та довгострокової співпраці в подальшому.

5. Результати рішення спорів - оцінюється через прийняття судових рішень з питань оподаткування на користь клієнта. У разі виникнення податкових спорів, оцінюється їх результат (наприклад, уникнення судових витрат, зменшення фінансових штрафів, пені).

Для оцінки ефективності податкового консультування використовують наступні інструменти: фінансовий аналіз (оцінка фактично досягнутих показників діяльності); порівняльний аналіз (аналіз показників та їх порівняння з попередніми) ; зворотній зв'язок (отримання відгуків клієнта); моніторинг

податкових перевірок (відстеження кількості провдення перевірок під час консультативного супроводження, розміри нарахованих штрафів) тощо.

Ефективність податкового консультування не лише поточними досягненнями, а й тривалими термінами для клієнта, які забезпечують стабільний розвиток і зменшення ризиків.

Висновки до другого розділу

На ринку консалтингу є багато пропозицій щодо комплексного ведення бухгалтерського обліку для фізичних осіб-підприємців відповідно до законодавства України. Фахівці пропонують допомогу щодо бухгалтерської діяльності, від подання звітів до управління податковими виплатами.

Податковому консультанту для того, щоб обрати правильну групу єдиного податку потрібно зробити наступні кроки: оцінити очікуваний дохід; під кожний вид діяльності, яким плануєте займатись, потрібно обрати відповідний КВЕД і уважно ознайомитись, що саме включає цей клас; визначитись із потребою у найманих працівниках; ознайомитись з умовами перебування на обраній групі; ознайомитись з видами діяльності, які не можна здійснювати на спрощеній системі оподаткування.

Податковий радник повинен звернути увагу на ФОП при виборі групи єдиного податку, акцентуючи увагу на дозволених та заборонених видах діяльності на відповідній групі. Після обрання групи єдиного податку для ФОП, податковий радник перевіряє, щоб дохід не перевищував допустимого ліміту, сплачував податки і збори та вчасно звітував, враховуючи показники, які не (не)залежать від зміни мінімальної заробітної плати протягом року. У разі порушення цих умов він готує рекомендації щодо подальшого оподаткування та розвитку бізнесу.

Оцінка ефективності податкового консультування передбачає аналіз діяльності податкового консультанта, який дозволяє зрозуміти ефективність консультаційних послуг сприяла досягненню цілей клієнта, зокрема оптимізації податкових витрат, зниження ризиків та забезпечення відповідності нормам податкового законодавству.

Для оцінки ефективності податкового консультування можна віднести наступні критерії: Фінансові показники. 2.Дотримання норм чинного податкового законодавства. 3.Управління податковими ризиками. 4.Стратегічні досягнення. Рівень задоволеності клієнта. Результати рішення спорів.

Для оцінки ефективності податкового консультування використовують наступні інструменти: фінансовий аналіз; порівняльний аналіз; зворотній зв'язок; моніторинг податкових перевірок тощо.

РОЗДІЛ 3.
ПРОБЛЕМИ У РОБОТІ ПОДАТКОВИХ КОНСУЛЬТАНТІВ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЇХ ВИРІШЕННЯ

3.1. Аналіз проблем податкового консультування ФОП у сучасних умовах

Податкове консультування є важливим елементом підтримки бізнесу, але в цій сфері існують певні труднощі, які заважають ефективній роботі податкових консультантів та отриманню якісних послуг клієнтами. Аналізуючи сучасні умови взаємовідносин податкових консультантів і платників податків, можна виділити основні проблеми (рис. 3.1).

Рис.3.1. Основні проблеми податкового консультування

Розглянемо більш детально проблеми податкового консультування та їх наслідки.

1. Нестабільність податкового законодавства

Часті зміни в законодавстві ускладнюють роботу податкових консультантів. Їм доводиться постійно відслідковувати нові норми та адаптувати до них свої рекомендації.

Наслідки:

- Помилки в консультуванні через неврахування останніх змін.
- Зниження довіри клієнтів до податкових консультантів.
- Підвищення витрат на професійне навчання та підвищення кваліфікації [13].

2. Низька податкова грамотність клієнтів

Багато клієнтів мають обмежене розуміння податкового законодавства та правил ведення обліку. Це ускладнює спілкування з консультантами і потребує додаткового часу на пояснення базових понять.

Наслідки:

- Затримки в наданні рекомендацій.
- Помилки клієнтів у веденні обліку, які згодом вимагають коригування.
- Недооцінка ролі податкового консультування [13].

3. Високий рівень податкових ризиків

Через прогалини в законодавстві, неоднозначність норм і можливі упередження з боку податкових органів, податкові консультанти часто працюють у зоні підвищених ризиків.

Наслідки:

- Можливість конфліктів із податковими органами через різне трактування законодавства.
- Фінансова та репутаційна відповідальність податкових консультантів за можливі помилки [13].

4. Відсутність єдиних стандартів роботи

В Україні відсутні загальновизнані стандарти роботи для податкових консультантів, що ускладнює оцінку їхньої кваліфікації та якості послуг.

Наслідки:

- Невисокий рівень якості податкового консультування.
- Складнощі з вибором професійного консультанта для клієнтів.
- *Труднощі взаємодії з податковими органами* [13].

5/Комунікація між податковими консультантами та контролюючими органами іноді буває ускладненою через бюрократичні процедури або неоднозначне трактування норм.

Наслідки:

- Затримки у вирішенні питань клієнтів.
- Зростання недовіри до податкових органів серед підприємців [13].

6. Недостатній рівень цифровізації

Хоча автоматизація та цифрові інструменти активно впроваджуються, багато податкових консультантів все ще обмежуються традиційними методами роботи.

Наслідки:

- Низька якість податкових консультації, які отримують ФОП
- Витрати часу на рутинні операції.
- Неефективне використання сучасних програм для аналізу даних і прогнозування.

7.Відсутність закону щодо регулювання діяльності податкового консультанта

В Україні професія податкового консультанта не має офіційного статусу, чітко визначених кваліфікаційних вимог та відповідних організацій, які регулювали б діяльність у цій сфері [13].

Наслідки:

- Відсутність єдиного реєстру кваліфікованих консультантів.

- Нерівна конкуренція між професіоналами та некваліфікованими спеціалістами [13].

8. Етичні та правові ризики

Консультанти можуть стикатися з етичними дилемами, коли ФОП просять про оптимізацію податків шляхом ризикованих чи незаконних схем.

Наслідки:

- Загроза репутації податкового консультанта.
- Ризик відповідальності за допомогу у створенні схем уникнення податків [13].

3.2. Рекомендації з удосконалення податкового консультування

1.Оптимізація процесу консультування через автоматизацію.

Оптимізація процесу консультування через автоматизацію — це ефективний спосіб покращення якості, швидкості та зниження витрат на обслуговування клієнтів. Вона передбачає використання цифрових технологій і автоматизованих рішень для спрощення взаємодії між клієнтом і податковим консультантом [31].

Основні напрямки автоматизації:

1. Використання чат-ботів і віртуальних помічників. Чат-боти на основі штучного інтелекту можуть відповідати на поширені запитання, консультувати клієнтів 24/7, зменшуючи навантаження на живих консультантів.

2. CRM-системи для управління запитами клієнтів. Автоматизовані системи управління відносинами з клієнтами дозволяють відстежувати запити, управляти історією спілкування та персоналізувати податкові консультації.

3. Онлайн-форми та автоматичне сортування запитів. Завдяки інтелектуальним формам клієнти можуть самостійно залишати запити, які автоматично направляються до відповідних відділів або фахівців [31].

4. Автоматизований аналіз даних і рекомендації. Інструменти штучного інтелекту аналізують запити клієнтів і надають податковими консультантам релевантну інформацію чи рекомендації для вирішення проблем.

5. Інтеграція омніканальних платформ. Це дозволяє об’єднати всі канали спілкування (електронна пошта, соцмережі, телефон) в одній системі, що забезпечує зручність і ефективність обробки звернень [31].

Переваги автоматизації:

- Зменшення часу на обробку запитів замовника.
- Поліпшення доступності послуг.
- Скорочення витрат на персонал.
- Підвищення точності та якості податкових консультацій.

Варто зазначити, що при автоматизації слід зберігати баланс між технологіями та особистісним підходом, щоб клієнти відчували турботу і могли звернутися до податкового консультанта у складних ситуаціях[31].

2.Вдосконалення нормативно-правової бази.

Вдосконалення нормативно-правової бази діяльності податкових консультантів є важливим аспектом забезпечення прозорості, ефективності та професіоналізму у сфері податкових послуг. Для цього необхідно врахувати міжнародний досвід, адаптувати законодавство до сучасних реалій та створити сприятливі умови для розвитку професії[31].

Ключові напрями вдосконалення:

1. Чітке визначення статусу податкового консультанта

- Внести у законодавство визначення професії податкового консультанта.
- Визначити обсяг прав, обов'язків і відповідальності податкових радників.
- Розробити стандарти професійної кваліфікації податкових консультантів.
- Ввести обов'язкову сертифікацію податкових консультантів.
- Ліцензування податкових консультантів.
- Створити реєстр ліцензованих консультантів.

2. Впровадження кодексу етики

- Закріпити етичні принципи роботи податкових консультантів на рівні законодавства або професійних асоціацій.

-Встановити відповідальність за порушення етичних норм.

-Регулювання взаємодії з податковими органами

-Визначити механізми захисту конфіденційної інформації клієнтів[31].

3. Професійне навчання та підвищення кваліфікації податкових консультантів

- Законодавчо закріпити обов'язок консультантів регулярно проходити навчання та підвищувати кваліфікацію.

- Створити акредитовані програми професійного розвитку.

4. Захист прав консультантів і клієнтів

- Розробити механізми захисту податкових консультантів від неправомірних дій з боку податкових органів.

- Забезпечити юридичну підтримку клієнтам у разі спірних ситуацій [31].

Отже, в результати впровадження вищезазначених рекомендацій можемо отримати лише позитивні результати, оскільки це сприятиме підвищенню довіри до податкових консультантів, створенню прозорого ринку податкових послуг, підвищенню податкової культури та зменшення випадків ухилення від оподаткування. Реалізація цих заходів забезпечить ефективне регулювання діяльності податкових консультантів та сприятиме розвитку галузі.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження щодо податкового консультування із застосуванням спрощеної системи оподаткування, обліку і звітності фізичним особам-підприємцям зроблено наступні висновки.

1.Податкове консультування є невід'ємною частиною успішного ведення бізнесу для фізичних осіб-підприємців. Податкові консультанти допомагають фізичним особам - підприємцям оптимізувати оподаткування, дотримуватися вимог законодавства та мінімізувати ризики штрафів та інших санкцій.

2. До ключових аспектів важливості податкового консультування для фізичних осіб-підприємців: забезпечення податкової грамотності; податкова оптимізація; юридичне супроводження та підтримка у спорах з питань оподаткування з контролюючими органами та в суді.

3.Податкові консультанти допомагають фізичними особам – суб’єктам підприємницької діяльності обрати найбільш вигідну систему оподаткування (загальну або спрощену). Підприємці можуть мінімізувати податкове навантаження, дотримуючись вимог законодавства, наприклад, оптимально розподіляючи доходи.

4.Однією з важливих особливостей оподаткування ФОП є спрощена система оподаткування, яка спрощує процедуру розрахунку та сплати податків для підприємців, зменшуючи адміністративні витрати і складність оподаткування.

5. Фізичні особи - суб’єкти підприємницької діяльності, щоперебувають на спрощеній системі оподаткування поділяють на чотири групи в залежності від доходу та виду діяльності.

6. За оцінками експертів спрощена система оподаткування більш вигідна, коли бізнес високоприбутковий з низькими витратами; невелика виручка за рік (дохід), так як ЄП або не залежить від доходу взагалі (I, II, IV групи), або сплачується порівняно невеликий % від доходу (III група); є користування земельними ділянками, так як є економія на сплаті земельного податку; є сільськогосподарське виробництво — перевагу тоді має IV група, так як

податок залежить лише від кількості землі та її грошової оцінки й ніяк не залежить від доходу сільськогосподарського підприємства.

7. На ринку консалтингу є багато пропозицій щодо комплексного ведення бухгалтерського обліку для фізичних осіб-підприємців відповідно до законодавства України. Фахівці пропонують допомогу щодо бухгалтерської діяльності, від подання звітів до управління податковими виплатами.

8.Податковому консультанту для того, щоб обрати правильну групу єдиного податку потрібно зробити наступні кроки: оцінити очікуваний дохід; під кожний вид діяльності, яким плануєте займатись, потрібно обрати відповідний КВЕД і уважно ознайомитись, що саме включає цей клас; визначитись із потребою у найманих працівниках; ознайомитись з умовами перебування на обраній групі; ознайомитись з видами діяльності, які не можна здійснювати на спрощеній системі оподаткування.

9.Автором наведено власне визначення поняття оцінка ефективності податкового консультування під яким розуміємо аналіз діяльності податкового консультанта, який дозволяє зрозуміти ефективність консультаційних послуг сприяла досягненню цілей клієнта, зокрема оптимізації податкових витрат, зниження ризиків та забезпечення відповідності нормам податкового законодавству. Для оцінки ефективності податкового консультування можна віднести наступні критерії: фінансові показники; дотримання норм чинного податкового законодавства; управління податковими ризиками; стратегічні досягнення, рівень задоволеності клієнта; результати рішення спорів.

10.Розгляд практичних кейсів з податкового консультування демонструє важливість професії податкового радника для ФОП для вирішення проблем в господарській діяльності. Ефективна співпраця з податковим консультантом допомагає зменшити податкові ризики, заощадити кошти та забезпечити відповідність вимогам законодавства.

11. До проблем податкового консультування ФОП у сучасних умовах можна віднести наступні: часті зміни податкового законодавства; низька

податкова грамотність фізичних осіб – підприємців; складність вибору системи оподаткування; відсутність чітких стандартів консультування; проблеми автоматизації та цифровізації; відсутність правового захисту податкових консультантів; фінансові обмеження підприємців; високе навантаження через військові та економічні виклики

12. Для вирішення проблем щодо регулювання податкового консультування автором визначені рекомендації, а саме:

1. Для консультантів: Постійне навчання, сертифікація та використання сучасних цифрових інструментів.

2. Для держави: Розробка та впровадження стандартів для професії податкового консультанта, створення реєстру податкових консультантів на державному рівні

3. Для бізнесу: Підвищення податкової грамотності ФОП через тренінги, вебінари, публікації простих пояснень норм законодавства.

Таким чином, вирішення цих проблем сприятиме покращенню якості податкового консультування, зменшенню ризиків і підвищенню довіри клієнтів до таких послуг.

Додаток А

I. Доходи

Дата запису	Дохід від провадження діяльності*						Дохід, що оподатковується за ставкою 15 %	
	вартість проданих товарів, виконаних робіт, наданих послуг			вартість безоплатно отриманих товарів (робіт, послуг) без податку на додану вартість, грн, коп.	сума кредиторської заборгованості, за якою минув строк позовної давності, без податку на додану вартість, грн, коп.	всього, грн, коп. (гр. 4 + гр. 5 + гр. 6)	вид** доходу	сума, грн, коп.
	сума без податку на додану вартість, грн, коп.	сума повернутих коштів за товар (роботи, послуги) та/або передоплати без податку на додану вартість, грн, коп.	скоригована сума доходу, грн, коп. (гр. 2 - гр. 3)					
1	2	3	4	5	6	7	8	9

II. Витрати

Дата запису	Витрати, пов'язані з придбанням товарів (робіт, послуг)		Витрати на оплату праці найманих працівників, грн, коп.	Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, грн, коп.	Інші витрати, грн, коп.	Всього, грн, коп. (гр. 3 + гр. 4 + гр. 5 + гр. 6.)
	вид витрат	сума без податку на додану вартість, грн, коп.				
1	2	3	4	5	6	7

Додаток Б

Рекомендації податкових консультантів щодо ведення Книга обліку доходів у 2024 році

ПОРАДИ ЩОДО ВЕДЕННЯ КНИГИ ОБЛІКУ ДОХОДІВ		
№	Рекомендація	Пояснення
1	Книга повинна мати титульну сторінку* з такими елементами: • назву регістра та кому він належить, наприклад «Книга обліку доходів фізичної особи-підприємця Кравченка Арсена Михайловича»; • номер облікової картки платника податку (РНОКПП); • дата початку ведення, наприклад «01.01.2024»; • адреса місця реєстрації ФОП; • одиниця виміру доходу за господарськими операціями – грн з копійками. За бажанням можна додати також КВЕД, принаймні основний	Можна й без титульної сторінки, але є загальні правила складання документів, наприклад п. 2.4 Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затверджене наказом Мінфіну від 24.05.1995 № 88 (далі – Положення № 88). Там згадуються зокрема такі елементи як назва документа, дата операції, місце складання документа, одиниця виміру операції та ін. Хоча Книга й не є первинним документом, але вона заповнюється на основі первинних документі. Назва документа дає відповідь перевіряючим – що це, тому документ без назви не можна вважати Книгою обліку доходів. Крім того, практично всі регістри бухгалтерського обліку, які рекомендувалися Мінфіном, мали подібні елементи титульної сторінки, які дозволяють ідентифікувати власника регістру та призначення такого регістру*
2	Записи у Книзі краще робити щоденні, тобто по датам отримання доходу й потім підбивати підсумки: • за кожний місяць; • за кожний місяць і кожний квартал – для єдиноподатників 3 групи, так як вони подають декларацію щоквартально Якщо в певному місяці / кварталі доходів не було – краще поставити «нулі». І краще подати в такому разі «нульову» декларацію, хоча й податкові правила дозволяють не подавати декларацію, якщо не було об’єкта оподаткування	Хоча у ПК вимагаються лише щомісячні підсумки, але дати отримання доходів – важливий елемент, адже: • дозволяє не заплутатись, до якого місяця належить дохід, в декларацію за який період його потім заносити; • корисний для тих, хто має готівкові операції, адже показуючи дохід у Книзі підприємець виконує вимоги щодо оприбуткування готівки; • зручно тим, хто використовує РРО (касові апарати); • так зручніше знаходити помісячні суми
3	Обов’язковий мінімум колонок: • «Дата запису» • «Дохід»	Дані елементи витікають з попередньої рекомендації. Це той мінімум, який потрібний для заповнення декларації

4	Додаткові колонки, які можна використовувати більшості ФОП, які отримують доходи у безготівковій формі, без РРО: • «Контрагент» – для зазначення особи, яка перерахувала кошти на рахунок ФОП, або особи від якої була отримана готівка; • «Зміст доходу» – пояснення, за що був отриманий дохід (можна скопіювати призначення платежу з платіжки)	Дані елементи корисні «для себе», аби не заплутатися у цифрах доходів. На заповнення декларації вони не впливають. ФОП, який торгує у роздріб за готівку з використанням РРО, може обидві колонки замінити на одну – «Зміст доходу – № Z-звіту РРО» тощо (див. нижче)
5	Як додаткові колонки можна використати – у разі потреби в них: • «Повернення товарів»; • «Дохід у готівковій формі»; • «Вартість безоплатно отриманих товарів (робіт, послуг)»; • «Зміст доходу – № Z-звіту РРО»; • «Сума податку»	Колонка «Повернення товарів» корисна ФОП, які займаються торгівлею. Якщо такої колонки немає, то дані суми повернення можна показати й у колонці «Дохід», але як від'ємне значення, тобто суму зі знаком «–» (вирахування з доходу). Колонка «Дохід у готівковій формі» корисна для тих, хто має доходи як готівкою, так і у безготівковій формі, так як дозволяє контролювати оприбуткування готівки – одразу видно всі суми та виконувати вимогу абз. 6 п. 11 Положення № 148. Колонка «Вартість безоплатно отриманих товарів (робіт, послуг)» – доцільна, якщо такі операції відбуваються у ФОП часто. В іншому разі дану суму завжди можна занести до загальної колонки «Дохід». Колонка «Зміст доходу – № Z-звіту РРО» може бути у тих ФОП, які використовують касові оператори – у ній можна наводити номер денного звіту РРО. Колонка «Сума податку» – можна використати як допоміжну для контролю за сумою податку при заповненні декларації
6	В кінці Книги краще додати поле для власного підпису, щоб роздрукувавши Книгу, можна було її підписати	Даний елемент потрібний, якщо Книга буде друкуватися, наприклад перед податковою перевіркою. Підписати електронний варіант Книги неможливо
7	Варто Книгу вести окремо на кожний рік – потім роздрукувати, підписати й зберігати потім 3 роки (від кінцевої дати подачі звітності за відповідний період)	Вимоги друкувати Книгу й підписувати її з боку податківців – немає. Такий крок потрібний більше для самого ФОП, систематизації та збереження документів

8	Всі цифри доходів у Книзі слід наводити у гривнях з копійками	Так зручно, тому що декларація з єдиного податку заповнюється саме в гривнях з копійками
9	Книгу обліку доходів ведемо обов'язково українською мовою*	Це загальна вимога до первинних документів і облікових регістрів (див. п. 1.3 Положення № 88)*
* суто формально відсутність титульної сторінки з назвою документа та даними, які дозволяють ідентифікувати його власника, ведення регістру російською чи іншою недержавною мовою – це привід для податківців заперечити існування самого документа, тобто відсутність Книги обліку доходів у ФОП з відповідними штрафними наслідками. Довільна форма Книги – це не означає, що даний регістр може не відповідати іншим загальним вимогам законодавства у сфері первинних документів, облікових регістрів і діловодства взагалі		

*Джерело: https://buhplatforma.com.ua/article/6792-kniga-oblku-platnika-dinogo-podatku#ancex9